

BUITEN

20^e JAARGANG N°. 11.

ZATERDAG 13 MAART 1926.

Foto C. Steenbergh.

DE STRAATWEG AMSTERDAM—AMERSFOORT NABIJ LAREN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE STRAATWEG AMSTERDAM—AMERSFOORT NABIJ LAREN (ILLUSTRATIE)	BLZ. 121
DE VINGER VAN HET NOODLOT, DOOR HEADON HILL (II)	BLZ. 122
DE PASSIESPELEN IN CALIFORNIË (GEÏLL.), DOOR L. B.	BLZ. 124—125
NOORD-HOLLANDSCHE MARKTDAG, DOOR SIEGFRIED VAN PRAAG	BLZ. 125
DE SCILLY-EILANDEN EN HUNNE VOGELS (GEÏLL.), DOOR J. VIJVERBERG	BLZ. 126—127
BIJGELOOF, DOOR M. L. DE KEIJSER	BLZ. 128
TWEE VERMAARDE KERKEN VAN LEIDEN, SLOT, (GEÏLL.), DOOR S.	BLZ. 129—131
VERLEDEN EN HEDEN IN DE TAAL, DOOR MR. C. BAKE	BLZ. 131
KONINGEN IN BALLINGSCHAP, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (7)	BLZ. 131
IN HET KRONENBURGERPARK TE NIJMEGEN (ILL.)	BLZ. 132
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE VINGER VAN HET NOODLOT

door

II) HEADON HILL.

DE eigenaar van Beechwood Grange liet een gedwongen lach hooren, maar blijkbaar had hij een leelijken schok gekregen.

„Dan staat uw zaak er beter voor dan ik dacht”, zei hij. „Maar het is meer een zaak voor een schikking, dan voor bedreigingen, Mrs. Trickey. In geen enkel geval zal ik het jaargeld blijven betalen, dat uw man heeft genoten. Maar als u mij dat kostbare dagboek wilt brengen, zal ik u er een mooi bod op doen — hoeveel, dat hangt van de waarde af. Ik kan alleen de waarde ervan beoordeelen door te lezen wat Simon aan het papier heeft toevertrouwd”.

De mooie bezoeker had daar niets tegen. Integendeel, zij ontving het voorstel met graagte. Zij behoorde tot de menschen, die veel liever een groot bedrag ineens ontvangen dan periodieke betalingen.

„Dat vind ik best”, antwoordde zij. „Trickey was zoo 'n leugenaar, dat ik het zelf niet zou gelooven als niet ieder woord op zichzelf een bewijs scheen te zijn. Ik heb het gelezen, ziet u? Ik geloof dat u verstandig zou doen het te koopen. Als u het ding verbrand zou hebben en ik was zoo dwaas mijn mond open te doen, dan zou u mij kunnen laten opsluiten wegens laster of brandschatting of zoo iets”.

Sir Dudley boog met spottende beleefdheid.

„Deze overweging is ook bij mij opgekomen. Mag ik dus verwachten dat u mij spoedig dit interessante boek met herinneringen zult brengen?”

De dame keek door het raam naar het park en het eenzame bosch in de verte. Een rilling ging door haar sierlijk, lenig lichaam.

„Ik niet”, antwoordde zij. „Deze streek jaagt mij angst aan. Ik zal u het dagboek per post aangeteekend sturen”.

Sir Dudley trok zijn wenkbrauwen op.

„U bewijst hierdoor, veel vertrouwen in mij te stellen”, verklaarde hij. „En als ik het ding nu verbrand en u er geen cent voor geef?”

„Dat zou u niet durven”, was het onbeschaamde antwoord. „Ik zal een afschrift ervan maken voor ik het naar de post breng. Dat zou voldoende zijn om uw leven ietwat zwoel te maken, zelfs al was het niet voldoende om u op de bank der beklagden te brengen”.

„Ik zal naar den brievenbesteller uitzien”, zei Sir Dudley grimmig.

Zonder eenige poging om formeel afscheid te nemen, bevond Mrs. Simon Trickey zich buiten het huis en op weg naar het station. Een boemeltrein bracht haar naar Londen en eindelijk trad zij No. 16 Lipscombe Road, Brixton binnen. Met haar huissleutel opende zij de deur en riep om haar dienstmeisje, maar zij kreeg geen antwoord.

„Ik had wel kunnen weten dat Gladys aan de boemel zou zijn gegaan”, mompelde zij. „Misschien is het wel goed zoo”.

In de eetkamer, waar Mr. Trickey zoo kort te voren den laatsten adem had uitgeblazen, haalde zij een bos sleutels uit haar zak en opende een imitatie Sheraton bureau. Dit opzichtige meubel was voorzien van een geheime lade, die een baby van zes maanden gemakkelijk zou kunnen openen. Op zijn manier was de sluwe Simon een argeloos man geweest en buitengewoon trotsch op de geheime lade. Slechts weinigen van zijn vrienden en geen enkele van zijn bloedverwanten had hij niet het mechanisme laten zien.

De weduwe werd „Miss Maud Blair”, toen zij voor het bureau stond met haar hand boven den knop die haar toegang zou geven tot het dagboek van haar man. Onbewust poseerde zij, al dien tijd bedenkend wat een filmbeeld zij zou maken van de deugdzaam vrouw, die op het punt stond te snuffelen in het misdadige verleden van haar schuldigen echtgenoot. Maar welk een beeld had zij een oogenblik later gemaakt, toen zij de lade opende en ze — ledig vond!

De filmdiva had een heele reeks vloeken tot haar beschikking en de kleine kamer in de voorstad weerklonk ervan. Haar natuurlijke gebaren — opeengeklemd tanden, gesloten vuisten en rollende oogen — behoorden bij haar taal. Eindelijk wist zij zich te beheerschen.

„Het is die — Ivy”, mompelde zij. „Het was een domme uitvlucht, die zij gebruikte om terug te komen op den dag dat Simon uitgestapt was. Ik zal er heen gaan en het haar laten opbiechten — of ik draai haar leelijken nek om”.

Een passerende taxi bracht de woedende jonge weduwe naar Vectis Mansions. Zij trok aan de schel van Mrs. Coningsby's weelderige flat, en — de dienstbode opzij duwende — stormde zij den salon binnen. Mrs. Coningsby stond op van een divan bij het vuur en keek de indringster allesbehalve vriendelijk aan.

„Wat is er aan de hand, Maud?” riep zij uit. „Je moest wat meer rekening houden met mijn arme zenuwen”.

„Aan de hand?” riep de film-actrice met schelle stem. „Zenuwen? En wat zeg je dan van mijn zenuwen, jij valsche kat? Ik ben voor het dagboek gekomen, dat jij uit het bureau van Simon hebt gestolen op den dag van zijn dood”.

„Mijn beste Maud, je bent dol. Ik wist niet dat hij een dagboek had en ik heb het zeker niet gestolen, zooals jij zoo elegant zegt. Wat bedoel je eigenlijk?”

Mrs. Coningsby's stem was zoo koel als ijs toen zij deze vraag deed, maar dat joeg Mrs. Simon Trickey geen vrees aan. In elk geval was haar antwoord op zijn beurt weer een vraag.

„Waarom ben je dien dag naar No. 16 teruggegaan?” vroeg zij met toenemende woestheid.

Mrs. Coningsby haalde haar mooie schouders op.

„Beste schoonzuster”, sprak zij langzaam. „Je manieren bevallen mij volstrekt niet. Wij hebben dit alles al te voren besproken. Zooals ik je reeds zei, was ik verschrikt toen Simon zoo naar werd. Als een lafaard vluchtte ik voor dat vreeselijke gezicht. Maar zoodra ik thuis was, had ik berouw veling weer beter was geworden. Je weet hoe ontsteld ik was, toen ik merkte dat hij dood was”.

„Je was meer dan vijf minuten alleen in de eetkamer”, hield Mrs. Trickey koppig vol.

„Ik dronk een glas wijn dat ik erg noodig had en dat je zelf hebt aangeboden. Als jij het je herinnert, was je boven met gekomen om de deur voor mij open te doen. Maar in den tijd voor je weer bij mij kwam, heb ik niet ingebroken in het bureau of dagboeken gestolen”.

Miss Maud Blair's beperkt verstand worstelde met het vraagstuk hoeveel waarheid in deze verklaring school. Zij kon er niet achter komen. Zij had ongeveer even veel vertrouwen in de waarheidsliefde der spreekster als een kat heeft in de *bona fides* van een mededingster naar een schoteltje room. Maar zij wist niet welk voordeel haar mans zuster zou kunnen trekken van dat dagboek en tegenover deze ontkenning was zij machteloos. Zij begreep dat zij misschien voorbarig was geweest met haar beschuldiging. Zij moest zoo goed mogelijk zich terug trekken.

„Het spijt mij, lieve”, sprak zij. „Het moet dat beest van een Gladys geweest zijn. Niemand anders heeft er kans toe gehad. Ik zal naar huis gaan en haar onder handen nemen, zoodra die slet terug is”.

Nadat haar bezoeker vertrokken was, viel Mrs. Coningsby neer op de sofa en bedekte haar gezicht met haar handen.

„Kleine duivelin!” zuchtte zij. „Ik wou dat ik haar *kon* vertellen waar het dagboek is”.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

DE INSPECTEUR IS IN MOEILIKHEDEN.

Inspecteur Wagge liep langs Bond Street, meer verstrooid dan men van een opmerzaam man als hij verwacht zou hebben. De verlichting, die hij had gevoeld na het opsporen van Mrs. Coningsby's antecedenten en na het verkrijgen van Simon Trickey's dagboek, had plaats gemaakt voor neerslachtigheid. Hij begreep dat — hoewel hij een aanklacht wegens het inleveren van valsche bewijsstukken tegen Sir Dudley Glenister kon indienen — hij geen enkel feit had om hem te beschuldigen van moord op zijn neef.

Officieel was hij volstrekt niet verplicht Miss Kathleen Glenister op de hoogte te houden van den voortgang der zaak, maar hij had zijn redenen om in contact met haar te blijven en hij wist, dat, wanneer hij zich op een afstand hield, zij hem ook niet zou vertellen wat zij eventueel gewaar werd. Toch had hij haar niet gezien sedert den dag van Trickey's dood, nu drie dagen geleden. Het was niet alleen door zijn niet slagen in de moordzaak, dat hij uit Cadogan Gardens was weggebleven. Mrs. Coningsby was in het geheim betrokken als bloedverwant van Simon Trickey en als dievegge van het dagboek van den ex-klerk. Wagge was bang voor babbelende vrouwetongen en hij wist dat Kathleen Glenister Mrs. Coningsby kende. Zij hadden samen op Beechwood Grange gelogeerd. Misschien stonden zij op vriendschappelijke voet, hetgeen allerlei lastige complicaties kon geven.

Eensklaps hoorde hij zijn naam noemen en vóór hem stond het onderwerp van zijn gedachten.

„Goeden morgen, Mr. Wagge”, sprak zij. „U hebt mij zeker heel wat te vertellen, maar wij kunnen op straat niet praten. Gaat u mee, ik tracteer u op een kop koffie”.

Het was een nieuwe ervaring voor den detective om gevankelijk ergens heen te worden gebracht, maar hij ging gewillig mee naar een beroemd theehuis. Zijn gastvrouw liet hem plaats nemen aan een klein tafeltje in de bijna leege zaal en bestelde.

„Waarom bent u mij niet komen opzoeken?” vroeg zij haar gast. „Ik was nieuwsgierig te weten of u de draagster der roode aigrette hebt opgespoord en of u verband hebt gevonden tusschen Sir Dudley en Trickey's dood”.

Wagge dacht een oogenblik na en besloot toen een kans te wagen.

„Dit alles is zeer ongewoon”, sprak hij lachend. „U schijnt te vergeten, Miss Glenister, dat het mijn functie als detective is vragen te stellen. Vooruit dus maar. Wat kunt u mij vertellen omtrent Mrs. Coningsby van Vectis Mansions, Grosvenor Gate?”

Met wijd geopende oogen keek Kathleen haar ondervrager aan.

„Was Mrs. Coningsby de draagster der roode aigrette?” mompelde zij.

Wagge knikte.

„Ik weet alleen, dat zij de weduwe is van Sir Dudley's vroegeren compagnon”, vervolgde Kathleen. „Ik geloof dat zij koormeisje was in een van de schouwburgen. Lady Marrables en ik spreken haar nooit in Londen. Ik had haar trouwens nooit gezien voor wij tegelijkertijd in Beechwood Grange logeerden. Het leek mij dat zij mijn neef aanhaalde om met haar te trouwen”.

Weer knikte Wagge.

„Dat laatste is belangrijk”, sprak hij. „Ik had de andere

feiten omtrent de dame zelf al ontdekt en nog meer ook. Het zal een verrassing voor u zijn, Miss Glenister. Voor zij Ivy Beaudesert was en later Mrs. Coningsby, was zij Ivy Trickey, de zuster van den betreurden Simon”.

Weer staarde Kathleen den detective aan. Haar theorie dat Trickey vermoord was door of op aandringen van Sir Dudley om zijn lippen te verzegelen, werd door deze ontdekking den bodem ingeslagen. De man kon niet vermoord zijn door zijn eigen zuster. Hijgend sprak zij haar teleurstelling uit en vroeg wien de inspecteur dan verdacht.

Dezen keer schudde Wagge het hoofd.

„Er is niets om te bewijzen dat Trickey niet zijn natuurlijke dood is gestorven”, zei hij. „De dokter, die hem behandelde, heeft de overlijdensacte geteekend. Als u slechts tevreden gesteld kunt worden door de terechtstelling van uw neef wegens moord op uw broeder, dan is dit zeker een teleurstelling voor u. Maar krachtens Trickey's onthullingen en de weinige feiten, welke ik heb ontdekt, zouden wij Sir Dudley kunnen aanklagen wegens het met opzet misleiden van de Rechtbank, zoodat deze uw broeders dood als zekerheid aannam. Ik kan alles bewijzen wat Trickey u heeft verteld en nog meer ook”.

Zij tikte op het marmeren tafeltje, riep de kellnerin en betaalde.

„Goeden dag, Mr. Wagge”, sprak zij. „Ik geloof, dat er iets niet in orde is met Scotland Yard”.

Met haar neus in den wind liep Miss Glenister de straat op en liet Wagge aan zijn zaken over. Weldra keerde deze naar Scotland Yard terug. Hij was niet ontevreden over zijn gesprek met de veeleischende jonge dame. Hij had vernomen dat Mrs. Coningsby coquetteerde met Sir Dudley en hij was overtuigd dat er geen gevaar was, dat Kathleen babbelde met Mrs. Coningsby.

De inspecteur deed eenig werk in zijn kamer en dacht er juist over, te gaan lunchen in zijn gewoon restaurant, toen hij aan de telefoon werd geroepen. Hij nam de hoorn aan zijn oor en rilde bij het eerste woord dat hem bereikte.

„U spreekt met Mr. Colne's secretaris. Bent u Mr. Wagge, New Scotland Yard? Goed! Mijn patroon wil, dat u dadelijk in Downing Street komt”.

„Best, mijnheer. Binnen eenige minuten ben ik bij hem”, antwoordde Wagge, maar zijn flinke toon was niet in overeenstemming met de ziekelijke bleekheid van zijn gezicht.

Zijn Excellentie Stephen Colne was alleen in zijn heiligdom en zat te schrijven voor een groote tafel, toen de inspecteur binnengelaten werd. Hij keek op, wees op een stoel en eindigde den brief, waaraan hij bezig was. Niet voor hij gescheld had en den brief aan een bode had overhandigd, keerde hij zijn strengen blik naar den detective, die geduldig wachtte.

„Ben je niet ietwat traag?” vroeg hij met een zoetsappigheid, die erger was dan drift.

„Ik vraag u nederig vergiffenis, mijnheer, ik kan u integendeel verzekeren dat wij al heel veel verder zijn gekomen”, was het antwoord. „Maar ik heb pech gehad door den plotseligen dood van een man, die als verrader was opgetreden.”

De Minister maakte een gebaar van ongeduld.

„Hetgeen wil zeggen, dat je geen stap verder bent, om Sir Dudley Glenister wegens moord op zijn neef te arresteeren, dan toen je begon. Dat gaat zoo niet, Wagge. Vertel eens van dat verder komen, waarop je zoo trotsch bent”.

De inspecteur vertelde getrouw alles wat in het geval was voorgekomen, beginnend bij het verschijnen van Simon Trickey te Beechwood Grange, zijn bezoek daarna in Cadogan Gardens, zijn onthullingen aan Kathleen Glenister en zijn dood in Brixton, terwijl Kathleen Glenister in het huis was.

„Miss Glenister's bezoek in de Lyscombe Road bevestigde een identificatie welke ik reeds had gedaan”, sprak Wagge. „Mrs. Trickey is de dochter van John Grimes, den opperhoutvester te Beechwood Grange, vroeger Sally Grimes, een dorpschoone. Zij is nu film-actrice en heeft een heel hoogen dunk van zichzelf”.

Mr. Stephen Colne's scherpzinnig gezicht verloor een oogenblik den trek van sarcastische toegevendheid, waarmee hij had geluisterd. Zijn uitdrukking werd ernstiger en meer gespannen.

„Miss Glenister heeft natuurlijk de vrouw herkend”, sprak hij. „Maar ik zou gaarne willen weten hoe je dit zelfde hebt gedaan zonder dat je haar te voren hebt gezien?”

(Wordt vervolgd).

UIT HET PASSIESPEL BIJ LOS ANGELES. JESUS EN JOHANNES DE DOOPER AAN DEN OEVER DER JORDAAN.

DE PASSIESPELEN IN CALIFORNIË.

HET grootsche drama van Jezus' lijden en sterven, dat zoovele kunstenaars tot de schoonste schepingen geïnspireerd heeft, ja, in de middeleeuwen vaak hun voornaamste bron van inspiratie vormde, moest wel in die zelfde tijden de vromen dringen, het ook ten tooneele te brengen. Gewoonlijk werd niet slechts de kruisdood en wat daaraan voorafging, maar geheel het leven van den Christus, verbeeld. De bloeitijd der passiespelen valt tegen het einde der middeleeuwen. De dichtertelijke waarde der teksten was meestal gering; aan de enscèneering werd echter veel zorg besteed, en aan muziek en zang was een belangrijke plaats toegekend. ☒ De aanhangers der Hervorming waren, op 't voetspoor van Luther, over 't algemeen afkeerig van de passiespelen, waarom deze vooral in de katholieke-gebleven landstreken stand hielden, en in 't bijzonder in de Beiersche, Tiroler en Salzburger Alpen, waar de trouwe zonen der Moederkerk vasthielden aan de oude gebruiken, en, vaak nog op de oude naieve middeleeuwsche wijze, hunne passiespelen bleven opvoeren, tot de 18de eeuwse „verlichting” ook hier doordrong en zelfs, in Beieren, leidde tot een verbod. ☒ Een uitzondering werd toen slechts gemaakt voor de passiespelen te Oberammergau, die niet in de middeleeuwen hun oorsprong genomen hadden maar eerst van 1633 dateerden. In dat jaar toch hadden de bewoners van het door een verschrikkelijke pest-epidemie geteisterde Beiersche dorpje de gelofte afgelegd, dat zij na het ophouden der ziekte op regelde tijden het lijden en sterven van den Verlosser dramatisch zouden voorstellen. En zij en hunne nakomelingen hebben woord gehouden: tot den wereldoorlog hebben de opvoeringen om de tien jaar plaats gehad, die ten slotte toeschouwers trokken uit alle deelen van de wereld. Het bijwonen der Oberammergauer passiespelen was een nummer op het programma geworden van de talrijke toeristen, die het schoone bergland bezochten, wat — onvermijdelijk — de gewijde stemming die behoorde te heerschen bij de opvoeringen van de eenvoudige, vrome dorpelingen, niet in alle opzichten ten goede kwam, maar toch tevens een hulde was aan hun devote toewijding en verwonderlijk-kunstzinnige herschepping van de gebeurtenissen, die in de Evangelieboeken staan opgeteekend. ☒ De passiespelen van Oberammergau waren vermaard over de gansche wereld en zijn nog bij lange na niet vergeten. Minder bekend is, dat sinds eenigen tijd ook in de Nieuwe Wereld passiespelen worden opgevoerd, en wel nabij Hollywood, een voorstad van Los Angeles in Californië, onder den naam van „The Pilgrimage Play, the Life of the Christ”. De voorstellingen vinden plaats in het openlucht-theater aan den voet der heuvels, des avonds van Juli tot September. ☒ Het was wijlen Christine Wetherill Stevenson, die den stoot tot deze passiespelen gaf, welke, de bekoring van het primitieve der oude spelen missend, menschen

van dezen tijd juist dáárdor op weer geheel andere wijze treffen. De inrichters beoogen, met een verwijzing naar Jesaja 61 : 3, te geven „sieraad voor asch, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor eenen benauwd geest”. ☒ Het spel begint met het uitspreken door „een stem” van woorden, ontleend aan den aanhef van het Evangelie van Johannes: „In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God . . . En het Woord is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond en wij hebben zijne heerlijkheid aanschouwd, eene heerlijkheid als des Eeniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid . . . Want de wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden” (Joh. I : 1, 14, 17). ☒ Dan volgt de eerste episode, de boodschap van den engel Gabriel aan Maria te Nazareth. De tweede episode voert ons naar den stal te Bethlehem waar het kindeke Jezus in de kribbe ligt en door de wijzen, herders en engelen wordt aanbeden. De derde episode verplaatst ons naar de oevers van den Jordaan, dertig jaar later, waar de ontmoeting van Jezus en Johannes den Dooper plaats vindt; dit gedeelte van het spel is hierboven afgebeeld. Jezus vraagt aan Johannes, hem te doopen, waarop deze aanvankelijk weigert, zeggende: „Mij is noodig van u gedoopt te worden, en komt gij tot mij?” ☒ Zoo speelt zich in veertien episodien het drama voor den toeschouwer af te Samaria, waar Jezus zijn discipelen onderricht, op een berg bij Kapernaum (de bergrede), te Bethanië, de woonplaats van Martha, Maria en Lazarus, en dan, de zeven volgende episodien, in of bij Jeruzalem, beginnende met den intocht; vervolgens met een voorstelling van het Avondmaal, de gevangenneming in den tuin van Gethsemane, het verhoor in het paleis van den Hoogepriester Kajaphas, en de beslissing van Pilatus. Dit tooneel eindigt met de wegvoering van Jezus, bijkans bezwijkende onder den last van het kruis. ☒ Dan volgt de verbeelding dat zij ledig vinden, en de boodschap van den engel, die Jezus' opstanding verkondigt. „En als zij henengingen om hetzelve zijne discipelen te boodschappen, zie, Jezus is haar ontmoet, zeggende: Weest gegroet. En zij tot hem komende, grepen zijne voeten en aanbaden hem”. Ten slotte vertoont de herrezen Heiland zich aan zijne discipelen, waarna de gezongen epiloog: „En ziet, ik ben met ulieden alle de dagen hoe lijden en sterven den Christus heeft gemaakt tot een levenwekker tot in lengten van dagen, tot de rots, waarop en de waterstromen zijn gekomen, en de winden hebben gevallen . . .”

Noord-Hollandsche Marktdag.

Op dien dag, voor dien dag leeft het plaatsje. Als een plant, die werkt en sappen en kracht verzamelt voor haar bloem, de kortdurige; als een plant die misschien slechts leeft voor haar bloem, bestaat, werkt, zwoegt dit plaatsje voor z'n markt. ☼ Gedurende de lange, saaie, bleeke, weeksche dagen — die juffers met het uitgestreken fatsoenlijk gezicht — is het er stil. Dan zijn er straatjes en pleintjes, hol als een tooneel, waar slechts één speler monologeert. De straat zelve leeft niet. Een vrije arena is zij, waarin de vischboer, de melkboer, de groenteman z'n bedrijf vertoont. En van de vensters uit ziet men toe. ☼ Door de veert is het stadje meer aan de honden dan aan de menschen. In grooten getale zijn ze er en ze loopen er rond met kalmen generaalsblik, ze rennen er voort als cow-boys in een circus, ze zijn er heer. Als standbeeldjes zitten ze, midden op een open plein, en zijn niet bang een gek figuur te slaan. ☼ Eens zag ik de rust van het stadje verbroken. Een van die razende vrachtauto's of omnibussen, zult ge denken, die door de straten schieten met een gerammel, alsof ze van de rotsen buitelden, en die hun kwaden blaf in de buitenstilte persen, tot de rust, nog na hun verdwijnen, een wijde gaping toont. Maar neen, niet het nieuwe, maar het oude brak de stilte. Omringd door Joelende kinderen, die een steeds wisselenden kring vormden, uitwijkend en inkrappend, kwam daar de berenleider. Vóór mij herrees de Middeleeuwsche straat. Slof, slof, met gezonken kop, bek gemuilkorfd, sjokte Bruin, aan z'n kettinkje, dat vastgehouden werd door den Italiaan. ☼ Ware het nog maar geoorloofd romantische vertellingen van Italianen en Savoyaarden, van vondelingen en zwervende verloren zonen uit rijke Florentijnsche geslachten, te doen. Het zien van zoo'n „Italiaan" met een „beer" op het reine plaveisel van een Noord-Hollandsch stadje had een steeds fantasieën opwerpende, poëtische ader kunnen openleggen. Maar de beer is gevallen als de mensch in het paradijs, en geworden tot een heel normaal, kwaadaardig viervoetig dier, en een reizende Italiaan tot een dorre armoedslokker. Realistische letterkunde, ge zijt de paradijs-vloek uit de literatuur! De mensch at van den boom der kennis van waar en onwaar, en werd verdreven uit het paradijs der romantiek en een engel met vurig zwaard verbiedt den toegang aan hem, die zou willen keeren . . . . .

☼ Geen romantische bruin dus, maar een realistische, dikke, logge sukkelbeer, achter een uitgedroogden, olijfkleurigen Italiaan aan, zag ik. Plotseling wijdde zich de kring der bewonderaars. Ergens sprak een God over het glaszuivere, matte plaatsje: „Er zij kleur". En ziet, er was kleur. . . . .

De onverschillige Italiaan had z'n tamboerijn gegrepen en de belletjes klonken, klonken over de Hollandsche rust, en zeker vlogen hun klanken ver over de gesloten-deur-fatsoenlijkheid, om te gaan naar de Hollandsche bloemetjes langs den weg en naar de vogels, waarmede zij verwant waren. Hooggeheven, coquet naast de wang, het hoofd haar toegewend, liefkoosde de Italiaan de tamboerijn, en daar verhief zich Bruin en groeide uit tot een hoogen, triomphantelijken, machtigen beer. Want een beer op vier pooten is als Hugo de Groot in z'n koffer — verkleind, ingedeukt, ingerold. Op de maat van 't tamboerijngetokkel, wip, wip, één, twee, sprong de groote, domme beer, met z'n twee O-pooten van 't plaveisel weer op straat, van 't plaveisel weer op straat. De kinderen gilden, de vrouwen, die aan de deuren van hun huisjes waren

komen staan, schuchterden wat naderbij. ☼ Plots schoot de huppelende beer uit, en de kring zijner bewonderaars vloog wild uiteen, als een musschenbent, wanneer een mensch nadert. De zoon of de broer van den Italiaan — het is ook te romantisch gissingen hieromtrent te maken — ging rond en liet de gore centen in z'n vettigen hoed vallen. Voor een kroeg kreeg Bruin z'n deel. De herbergierster bracht den ruigen danser een flesch bier. De Italiaan rukte hem den muilkorf af. Het dier tuimelde in de hel of den hemel van den drank. Beide breede strijkijzerpooten grepen de flesch vast. Bruin liet zich op z'n zwaar achterlijf achterwaarts tuimelen, de hals van den flesch in z'n bek en dronk zich bevrediging, bezwijming en vergetelheid aan het bier, met zware klokslokken. In een oogwenk was de flesch leeggeslobberd en een dof gebrom, dat als een ontploffing werkte op de menschenvesting rondomme, stiet hij uit. Van voldoening, van onvoldaanheid . . . ? Toen, met z'n bloote tong, lekte hij het gemorste bierschuim van de straat, en stond daarna, als mollig speelgoeddier, weer suf op z'n vier pooten. Van straat tot straat voerde hem de Italiaan, en nog in de verte hoorde ik melancholisch zijn belletjes verklinken . . . . ☼ Dat was een plotseling verschijnsel, dat slechts met lange en onregelmatige tusschenpoozen, het als een woudbeekje zoo stil glijdend leven van het stadje brak. Maar de markt is de vaste, wekelijksche koorts, het verhoogde leven, het leven van het leven. De markt is er 's Dinsdags; Maandag is een plotseling stijgende helling, Dinsdag de bergtop, en Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag, de zachte glooiende helling aan de andere zijde. Zondag is het dal der ruste. ☼ Het stadje is als een vleeschmachine. De brokken vleesch worden erin gebracht. Men sluit af, draait het handvat. Lange rissen vleesch, één voor één, worden er weer uitgeperst. Van alle kanten wordt het stadje volgegooid, volgeladen, met vee, met koopwaar, met menschen. — De markt is de maalpartij. En dan, naar alle richtingen, wordt het opgehoopte en vermaalde verspreid. ☼ Maandag . . . . Hier en

GROEPJE KINDEREN, DEELNEMEND AAN HET PASSIESPEL BIJ LOS ANGELES

daar, strijkt breed en plat een dof geloei over het stadje. Aan een touw voert een boer een zware, rustig voortstappende koe. Soms bengelt de spierige hals, met den dommen kop, met zwaaien heen en weer. Het beest blijft staan, de boer trekt en met onbeholpen schok sukkelt het dier verder. Dan rust het weer, krult plots den staart naar boven, loost zijn onverteerd voedsel, en sjouwt weer door. Op de varkensmarkt zetten mannen haastig de wanden der kooien in elkaar. Alles ligt Maandagsavonds ter ontvangst gereed. . . . ☼ En als men Dinsdagmorgen ontwaakt, is alles anders. Zoo staag en strak de stilte is van doordenwekschen dag, is nu de doffe geluidsdonder, die boven het stadje hangt, zonder begin en zonder einde. . . . ☼ Vroeg in den morgen zijn de dieren aangebracht, als ze er daags te voren niet reeds waren. In de gracht voor mijn deur, liggen plat de schuiten, waarin, in rijen naast elkaar, de koeien staan en hun angst uitloeiën. Ze rekken de halzen en men ziet hun schortende klanken erdoor rochelen. Hun stage, sombere dierenroep roept hun wanhoop over 't plaatsje, dat druk is, dat feest viert, als het den dieren het droefst te moede is. En nu zet de markt in. ☼ Van het bruggetje af, dat ter polder voert, in rijen achter elkaar, rollen de boerenwagens, eens lomp misschien, nu sierlijk, in dezen tijd dat de karos gestorven is. Los en luchtig zijn nog de wielen, die vrij langs het karrenlichaam zitten, als armen aan onzen romp, of die eronder wentelen, zonder hun rand er langs te schuren. Karretjes, vroolijk als kinderspeelgoed. ☼ Hun paarden hebben schik in 't werk. Natuurpaarden! Ze draven, briesen, galoppeeren. Geen hangkoppen, geen smartblikken. Been op, been uit, trappen ze zich lenig, rijden met heel hun lichaam, vuren zich aan met den gloed van hun paardenziel, doen niet onder voor locomotieven, door menschenhand gestookt. Maar nu moeten ze zichzelf remmen, inhouden, bewaren hun werklust, hun energie. De koppen, krachtig naar boven geworpen, de spanning van hun rustig bewegen zeggen, wat er wacht in die ferme dieren. 't Bruggetje over, ze zijn in 't stadje en rijden stapvoets door de straatjes, totdat ze aan den stal komen, waar ze afgespannen worden. ☼ Ook de stallen — en het stadje is er vol van — zijn door de week als leege kerken in het middaguur. Dienst is er 's Dinsdags. Dan, in lange rijen, staan ze er, de paarden. De ruggen der grootsten bollen op achter die der kleinen. Ronding, glanzing, golving! Staarten zweepen naar de kanten; hoeven trappen onrustig den grond. Pooten staan buiten dienst, wijsgeerig als die van kraanvogels met hoeftop den grond rakend.

Prachtig zware achterlijven ronden naast elkaar in billengelid. De wagens, ieder verkondigend stand en macht van zijn bezitter, vullen het stadje, staan in de straten te wachten, bezetten, bedekken de pleinen. Huif- en ruifkarren; gedrukte en langwerpige karren, naast hooge, snoevende als arre-sleeën. Hun boomen steken vooruit, tasten als antennen. ☼ Naar de markten nu! Van alle kanten worden kuddeën aangevoerd. Achter koeien, moeilijk stappend, schokkend tegen elkaar, bonkend op de keien, nu eens zich richtend, dan weer uitschietend, een stier; zwaar krachtdier, met het touw door den neus, loom zijn zwaarte voorttrekkend, dreunend, mannelijk. De koeien schijnen nu klein, fijn, trippelaars, bij hun barschen, klompigen man. De koeienkop is dom, nieuwsgierig, opgewipt naar den neus; de stierenkop is massief, norsch en breed. ☼ En ertusschen door dringen kuddeën schapen. Op dunne, witte pooten-staakjes, de naakte beentjes onder de ontzaggelijke, hen omljstende vacht; een middel-eeuwsche rok, uitstaande over heupkussens, en een teer vrouwenbeentje eronder. Door elkaar krioelen ze, schieten uit, voegen zich bij elkander. Schuw zijn ze voor die harde straat. Hun neiging gaat uit naar het groen, dat lokt aan den kant van den weg. Maar hun hoeders willen, dat ze bij elkaar blijven. Dwaze sprongen maken deze en worden levende vogelverschrikkers; zij gillen schelle geluiden. Hun blauwe kielen fladderen om hun tanig-oude lijven. Dan, angstig, dringt zich weer de kudde op elkaar. ☼ Twee stroomingen als tegenovergestelde zuigers, ziet men door het stadje persen: van en naar de markt. Het dreunende, klotsende hart der markt-machine is de koemarkt; een breed, bijna vierkant plein, omringd door

boomen. En aan de stangenleuningen, die het plein in mooten kerven, staan de dieren vastgebonden. Enkelen liggen rustig in het vuile stroo: koeieneilandjes; hun bonkige schoft, uitstekend boven de stille glooiing van kop naar staart. Maar de meesten staan en kijken met hun wanhopige oogen naar het vreemde gebeuren. Ze worden beknepen, betast, bevoeld, over al hun deelen. Boeren, kooplui, op klompen, en jassen spatten; ze zijn er door, laten het vuil op hun kielen en jassen spatten; ze zijn er thuis, als een winkeljuffrouw tusschen de reinheid harer dekken in steeds vlugger tempo de ruwe, platte handen der handelenden elkaar. Ook onderbreken ze den koop, gaan herderwaarts, spreken weer eens met anderen, komen terug. En alsof er geen onderbreking geweest ware, ploffen dan weer de handen op elkaar tot den eindschok. Het beest is van mees-ter veranderd en de paarsche, blauwe of roode stempels prijken op zijn rug. ☼ In de kroegen langs de markt zit 't vol van zwaarwichtig redeneerende boeren, die achter hun langzame woordjes sluw zitten te rekenen, en Joodsche veehandelaren, wier zware ghetto-woorden bruijloft houden met de eruit geknepen boerenwoordjes. Hun geiten, hun kleingood, trekken ze mede in de kroegen, knellen de naïeve beestjes met de zware roode peervormige uierzakken onder de lijven, tusschen de beenen vast, of binden ze aan hun stoelen. Waar ze langs schuren, laten ze den mest van hun broeken, boezeroenen, schoenen, klompen. Wee, als het gaat regenen. Een modderpoel is dan de markt, waarin menschen, dieren, dingen het zich maar behagelijk moeten maken.

(Slot volgt).

SIEGFRIED VAN PRAAG.

Foto J. Vijverberg.

ROODBORST-TAPUIT
(VROUWTJE).

DE SCILLY-EILANDEN EN HUNNE VOGELS.

IN de maand Juni van het jaar 1922 leidde ik een paar Engelsche heeren, leden van de Selborne Society, die hier de vermaarde vogelbroedplaatsen kwamen zien, over Schouwen rond. Na hun vertrek bleef ik met één hunner een vrij geregelde briefwisseling onderhouden, die er ten laatste toe leidde, dat ik op zijn verzoek voor mijn vriend een camera maakte met een sluitser, die door electriciteit ontspannen werd. Mijn Engelsche vriend was me buitengewoon dankbaar, en uitbundig in zijn lof over mijn vernuft, doch ondanks de m.i. duidelijke „gebruiksaanwijzing” kon hij met het toestel niet werken. Geschreven en nog eens geschreven, dan weer eens een electricien in den arm genomen, . . . hij kwam niet verder. Eindelijk vroeg hij me kort en goed, of ik naar Engeland wilde komen, het eerstvolgende broedseizoen; we konden dan samen zeevogels gaan fotografeeren, waarbij hij met zijn nieuwen sluitser wel vertrouwd zou raken. Als bekende broedplaatsen noemde hij het eiland Lundy, waar o.m. de Jan van Gent wel zou broeden, Grassholm, waar deze vogel zeker nestelde en dan de Scilly-eilanden. Wel is waar zouden er legio zijn. Ik ging aan het wikken en wegen, maakte mijn berekeningen, bestudeerde de reisgelegenheid en teekende voor de Scilly-eilanden. . . . ☼ De groep der Scilly-eilanden ligt een veertigtal kilometers zuidwestelijk van Engeland, in het verlengde van Cornwallis. Op onze gewone schoolatlassen vindt men ze weergegeven — indien ze al vermeld worden — ter grootte van speldekopjes of eenvoudig stipjes. Dat deze — meest troetseeren en al duizenden jaren getrotseerd hebben, danken ze aan hun bodem van staalhard graniet. ☼ In de geschied-eeuwen vóór Christus' geboorte. Toen dan verstoutten de Phoeniciërs — het groote handelsvolk der oudheid — zich, venen en, 's nachts geleid door de Poolster, den onmetelijken Oceaan te doorploegen. Hun koers nemende naar het Noor-eilanden, door de Golf van Biskaye, ontdekten ze de Scilly-eilanden, welke bewoners zich onder meer bezighielden met het winnen van tin uit den bodem. ☼ Dit was voor de Phoe-

niciërs een uiterst belangrijke ontdekking, daar de toenmaals bekende wereld geen tinmijnen bezat zoo rijk als die van de Scilly-eilanden en Cornwallis. De handel in dit metaal was zulk een ruime bron van inkomsten, dat de Phoeniciërs de plaats van herkomst en den weg daarheen voor andere volken geheim hielden, om zich aldus den alleenhandel te verzekeren, waarin ze zich dan ook vele eeuwen lang gemochten verheugen. ☞ In onze geschiedkundige atlassen zien we de Scilly-eilanden ook betiteld als de „Cassiterides”, welke naam er aan gegeven zal zijn door de Grieken, die een drietal eeuwen vóór Christus' geboorte ook op de teneilanden

aanlandden en door eveneens handel in tin te gaan drijven, inbreuk maakten op het eeuwenoude monopolie der Phoeniciërs. ☞ Dan volgen de Romeinen (50 j. v. Chr.). Wel trachten de Phoeniciërs met alle middelen den weg naar de tin-eilanden geheim te houden, doch ze slaagden daarin niet. De concurrentievrees der Phoeniciërs ging zóó ver, dat een Phoenisch zeekapitein, die zich gevolgd zag door een Romeinsch schip — dat expresselijk met dit doel bij Cadiz op de loer gelegen had —, zijn schip op een zandbank liet loopen, en aldus zijn bespieder hetzelfde lot deed deelen. Tot loon van zijn vaderland kreeg de Phoeniciër de waarde van zijn schip vergoed uit de stedelijke kas van Cadiz. ☞ We merkten reeds op, dat de Romeinen toch vasten voet op de eilanden kregen en een eeuw later waren deze feitelijk een Romeinsche provincie geworden, wat ze bleven tot ± 400. Na de Romeinen waren ze herhaaldelijk nederzettingen der Denen en Noormannen, totdat ze indirect onder Engelsch bestuur kwamen. Verscheidene eeuwen bleven ze rechtstreeks onder 't kerkelijk gezag. Onder Hendrik VIII gingen de meeste eilanden over tot de Kroon en werd het bestuur anders geregeld. Thans is Mr. A. A. Dorrien-Smith Lord-Mayor der eilanden. ☞ Het aantal eilanden — die welke niet meer zijn dan alleenstaande rotsen inbegrepen —, bedraagt meer dan 100. Bij laag water is het getal grooter dan bij vloed, daar er dan bloot komen, die bij hoog water onder liggen. Slechts vijf ervan zijn bewoond: St. Mary's, St. Martin, Tresco, Bryher en St. Agnes. Ze tellen te zamen 2000 bewoners, waarvan St. Mary's er 1200 heeft. ☞ De menschen vinden er hun bestaan in visscherij, in de teelt van vroege aardappelen en van bloemen. Vooral de cultuur van bloemen, voornamelijk bolgewassen, breidt zich van jaar tot jaar uit. Van December tot Juni staan de velden getooid met tulpen en daffodils (narcis). Deze worden afgesneden, in kistjes gepakt en met de „Peninnis” naar Penzance vervoerd, vanwaar een exprestrein, de „Flower Special”, ze zult vliegen naar de grootste steden: London, Manchester en Birmingham brengt. Deze cultuur is nauwelijks een halve eeuw oud. Men is er mee begonnen, toen de aardappelbouw kwijnde. ☞ Dat de bloemen hier zoo welig tierden, is te danken aan de gunstige omstandigheden, den bodem en het klimaat betreffende. De lichte grondsoort, rijk aan humus, liggende op graniet, is er uitermate voor geschikt. De ligging in zee, waarbij nog komt de invloed van den warmen Golfstroom, geeft een klimaat, gelijkmatiger en milder dan elders op deze breedte genoten wordt. De koudste en de warmste dag loopen in temperatuur ruim 10° uit elkaar; dag en nacht slechts 3°, of bij warme zuidenwinden zoo goed als niets. ☞ Al deze gunstige omstandigheden kunnen natuurlijk niet verhinderen, dat aan de bloemenvelden schade toegebracht wordt door stormen, die over de vlakke eilanden jagen. Om hun gewas hiertegen te beschermen, omringen de farmers hun velden met heggen van Euonymus, Veronica en Escalonia, planten, die hier opschieten tot 5 Meter hoog. We zouden deze de boomen van de Scilly-eilanden kunnen noemen. — Vooral Tresco is om zijn bloementuinen beroemd, te meer, daar de Lord-Mayor der eilanden, op Tresco wonende, daar een tuin heeft, waarin allerlei planten uit alle mogelijke oorden der wereld, welig tierden¹⁾. ☞ Op onze wandeling over St. Mary's troffen we enkele zangvogels aan, die in ons land ook goede bekenden

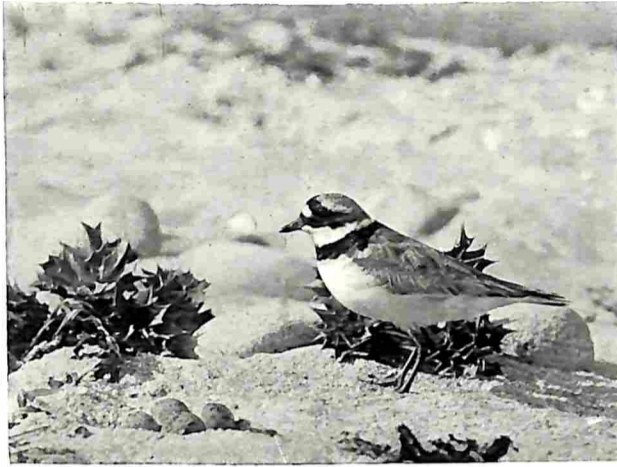

Foto J. Vijverberg.

BONTBEKPLEVIERTJE BIJ HET NEST.

en broedvogels zijn: de groote lijster, de tapuit, die vooral in onze duinen in oude konijnenhollen nestelt en de roodborsttapuit. Van de groote zeevogels werden we niet veel gewaar, die zoeken natuurlijk de onbewoonde rots-eilanden om er te broeden. — Aan de overzijde van een kleine baai zag ik een massaal, zwart rotsgevaarte als een kaap in zee vooruitsteken: Peninnis Head. Ik begreep, dat hiernaar de boot op Penzance, de „Peninnis” is genoemd. ☞ Van onze thuiskomst af dien avond tot ons vertrek een week later, was ons heele doen en laten aan de vogels gewijd. We laten 's morgens 10 uur met de „Kingfisher” — zoo heette het zeilscheepje, welks schipper we voor een week „besproken” hadden voor een pond sterling per dag —, naar het eiland, waar we dien dag wilden fotografeeren, kwamen tegen den avond terug en ontwikkelden 's avonds laat en 's nachts onze platen. ☞ Naast het genot, dat een geheel nieuwe vogelwereld me schonk, waren die zeiltochtjes 's morgens en 's avonds verrukkelijk. Als er geen wind genoeg was, werd de motor aangeslagen. Het landten op de eilanden was echter niet zonder gevaar. Op vijftig Meter van den wal werd het anker uitgeworpen, waarna de schipper ons met het sloepje aan land bracht. Het aanleggen en ontschepen sloopje de grootste omzichtigheid, daar met een klein fortuintje de boot door de golven tegen den harden rotssteen tot splinters kon slaan of op een steenen kam even onder water, geschoven kon worden, wat bij het terugtrekken van het water 't gevaar deed ontstaan van om te zullen slaan. We konden ook niet elken dag het door ons gewenschte eiland bezoeken. Dan was

GARRISON GATEWAY OP ST. MARY'S, SCILLY-EILANDEN.

¹⁾ Deze bijzonderheden zijn ontleend aan: The Isles of Scilly, written and published by Gibson and Sons, St. Mary's, Isles of Scilly.

het ten eenenmale onmogelijk te landen; dit hing zoowel van de kracht als van de richting van den wind af. Het eilandje Mincarolo b.v. waarop we den eersten dag vertoefden, konden we geen enkelen der volgende dagen, hoe gaarne we ook wilden, meer bereiken.

(Stot volgt).

J. VIJVERBERG.

BIJGELOOF.

GEHEEL uitgestorven is het geloof aan spoken en heksen niet, althans niet bij ouderen van dagen in Zeeuwsch-Vlaanderen. Het jongere geslacht staat er meer sceptisch tegenover. ☼ De volgende „ware” geschiedenis is mij door een dorpsbewoner uit het Land van Hulst verteld: Een kleine honderd jaar geleden was een boerenzoon uit *Koewacht* ¹⁾ naar de kermis in *Overslag* ¹⁾ geweest en keerde 's nachts eenigszins „geestelijk verheugd” naar huis terug. Ongeveer een half uur van zijn woonplaats verwijderd was een kromming in den weg, waar het zoogenaamd spookte. Ofschoon de moed van den jongeman onder Bacchus' invloed wel eenige graden hooger was dan gewoonlijk, was hij toch wel een beetje bang, toen hij deze gevaarlijke plaats naderde. ☼ Eensklaps, o schrik, voelde hij zich door iemand op den schouder tikken en, omkijkende, stond hij als versteend. Hij zag een dame, geheel in 't wit gekleed! Eindelijk drongen haar woorden tot hem door: „Wel, vriend, waar kom je nog zoo laat vandaan?” „Van de kermis te *Overslag*”, kwam er stotterend uit. „En wat ben je daar wezen doen?” „Wel, mijn fortuin zoeken”. „En heb je nog al succes gehad?” „Helaas, neen, het meisje, waarmee ik hoopte uit te gaan, heeft mij afgewezen”. „Nu, vriend, troost u, ook mij heeft de fortuin niet begunstigd. Eens was ik, als gij, zoo gelukkig mij vrij te kunnen bewegen, maar na mijn aardse loopbaan volbracht te hebben, kan ik nergens meer rust vinden, maar ben ik gedoemd als geest om te zwerven. Doch gij kunt mij redden, indien gij wilt, en dan is uw fortuin verzekerd. Wilt gij? Ga dan slechts met mij mee, ge behoeft niets te vreezen en ik zal u weer op deze plaats terugbrengen. Maar — wanneer ik u iets beveel, dan moet ge steeds tot mij zeggen: „Doe 't zelf!” ☼ De jonge man beloofde te doen, wat de geest verlangde. Deze nam hem op en voerde hem naar een open plein, omgeven door een zeer hoogen muur, waarin zich verscheidene deuren bevonden. Vóór een dezer deuren bleven zij staan en de geest beval: „Doe die deur open!” Gedachtig aan de afspraak, antwoordde het jongmensch kordaat: „Doe 't zelf!” De geest draaide den sleutel om, die in het slot stak, de deur ging open en ze kwamen in een zeer lange gang met eveneens veel deuren. Weer bleef de spookverschijning voor een er van staan en zei wederom: „Doe die deur open!” En nogmaals klonk het uit 's jongelings mond: „Doe 't zelf!” en gewillig opende de geest ook deze deur. Die gaf toegang tot een schitterend verlichte zaal, welke zij doorgingen tot aan een poort, die zich vanzelf opende en toegang gaf tot een nog luxueuser vertrek. De jonge man voelde zijn haren te berge rijzen, toen hij op één der vijf of zes van zware ijzeren sloten voorziene kisten een grooten, zwarten hond zag liggen, die hem met zijn gloeiende oogen als 't ware doorboorde. In zijn bek had het vree-

Foto C. Steenbergh.

DE ZUIDELIJKE TRANSEPTGEVEL VAN DE
HOOGLANDSCHE KERK TE LEIDEN.

selijke monster een zwaren ijzeren sleutel. „Neem dien sleutel!” beval de geest, doch de jongeling kon van angst geen woord uitbrengen. De witte vrouw kwam vlak voor hem staan, keek hem strak in 't gelaat en herhaalde het bevel tot driemaal toe. Toen zij echter geen antwoord kreeg, nam haar gelaat een intens droevige uitdrukking aan en op meewarigen toon sprak zij: „Kunt ge niet meer spreken?” ☼ Als eenig antwoord schudde de ongelukkige het hoofd en toen klonk het uit 's geestes mond: „Vaarwel dan, tot over honderd jaar!” en op 't zelfde oogenblik bevond de jongeling zich weer op de plaats, waar het spook hem verschenen was. Hij voelde zich geheel uitgeput en sleepte zich met moeite naar huis. Daar aangekomen, kon hij geen woord spreken, en moest te bed gebracht worden. Twee dagen later was hij dood. Maar vóór zijn dood waren de boeien verbroken, waarin zijn tong was geklonken geweest, en lings wedervaren ging weldra van mond tot mond, niemand echter durfde 's avonds naar de spookplaats te gaan, al lokte de mogelijkheid om fortuin te maken. Maar eindelijk zou toch een man uit het Land van Waes het stoute stuk bestaan. Aan de bewoners van een boerderijtje in de nabijheid vroeg hij om daar tot een uur of elf bij den haard te mogen blijven zitten. Dit werd hem toegestaan en om half twaalf begaf hij zich op weg om den gevaarvollen tocht te beginnen. ☼ Toen hij de beruchte plaats genaderd was — „op 't uur der spoken en der dieven” — zag hij tot zijn schrik vlak voor zich een sulferachtig licht uit den grond opslaan, dat hem al dansende voorging. De angst sloeg hem om 't hart, hij maakte rechtsomkeert en kwam weldra ademloos op het boerderijtje aan. Nadat hij wat bekomen was, vertelde hij zijn wedervaren en hij voorspelde, dat er nooit iemand zou geboren worden, die het stoute plan zou volvoeren. En aldus is geschied, — want tot op den huidigen dag zwerft de vrouwelijke schim nog steeds troosteloos rond. — ☼ Mijn zegsman vertelde mij, dat er in die streek maar weinigen gevonden worden, die 's nachts zonder vrees de beruchte plaats

voorbij gaan, maar, vervolgdde hij, 't is wel merkwaardig, dat er nooit iets bijzonders te zien is, als twee man op onderzoek uitgaan. — Intusschen, om met Staring's „Jaromir” te spreken:

„Of hier een stoute vrijgeest lacht,

Wie scherp van oor is, hoort ze brommen”.

Die „ze” zijn de klokken, door Satan in den Duivelspoel geworpen en die te middernacht luiden. — ☼ Ons spookverhaal bevat wel de stoffeering van de meeste legenden van dit soort: De witte dame — een spook verschijnt immers altijd in 't wit en wie denkt hier niet aan de Achterhoeksche „witte wiven” — een omzwerfende geest, die geen rust kan vinden; een opdracht, waaraan men moet voldoen; het plotseling geheimzinnig vervoer naar een andere plaats; het gaan door verschillende gangen en deuren; de zwarte hond — een gewone voorfantasie van den verdichter en van de opvolgende voltooiers of wekkende verhalen der Vlaamsche volksliteratuur — verdorp in het Land van Hulst of het heeft zijn spookgeschiedenis door zwarte katten. Ik ben er van overtuigd, dat menig-

¹⁾ Dorpjes aan de Vlaamsche grens.

een daar 's nachts niet alleen voorbij durft gaan, bang voor de hekserij — „het kwaad gedwas”, zooals het genoemd wordt, terwijl hij bij daglicht wel iets minder vervaard is. ☞ Eenige tientallen jaren geleden was het geloof aan heksen nog vrij algemeen. Ze oefenden haar verderfelijke macht meestal uit op kinderen. Was zoo'n kleine behekst, dan kon hij den ganschen nacht niet slapen; hij werd in zijn bedje heen en weer getrokken, huilde voortdurend en vermagerde zienderoogen. Dit verschijnsel heette in den volksmond „de ouwe man”, en het kind was „met den ouwen man besmet”. Ook het vee had vaak van de heksen te lijden. Om ze buiten den stal te houden werd soms boven de staldeur een wit kruis geschilderd, zooals ik in de zandstreken van Noordbrabant hier en daar heb gezien. In 't Land van Hulst is mij zoo iets nooit voorgekomen. Evenals de arme Duivel in Middeleeuwsche kluchten en verhalen nog al eens aan 't kortste eind trekt en zich belachelijk maakt, zoo moesten ook de heksen het vaak ontgelden. Men kon b.v. zorgen, dat ze niet van haar stoel konden opstaan. Men had daartoe alleen een nagel uit een Paaschkaars onder haar stoel te leggen, zonder dat ze het merkten, en zoolang dat ding er lag, was de heks aan haar zetel vastgekluiserd. ☞ Ook was het gemakkelijk in de menigte, die in de kerk zat, de heksen te onderkennen. Men bleef b.v. achter in de kerk staan, gewijden trouwring en keek daardoor: men zag dan alle geloovigen gewoon zitten, maar de tooverkollen zaten met den rug naar het altaar gekeerd. ☞ Lang geleden — maar ouden van dagen hebben het van ooggetuigen! — kwam de zoon van den koster van Lamswaarde (gem. Hontenisse), die al die kunstjes kende, op den inval de heksen, die zich in de kerk vertoonden, eens te pakken te nemen. Onder de H. Mis liep hij stilletjes naar huis, nam een nagel van een Paaschkaars en stak dien onder den drempel van de kerkdeur. Toen de Mis uit was, verlieten de menschen het bedehuis, uitgenomen 14 vrouwen. De kostersjongen lachte in zijn vuistje, terwijl hij, zooals vroeger gebruikelijk was, de stoelen op een hoop hielp zetten: de heksen bleven maar steeds zitten. Na verloop van een paar uren kwam de pastoor wat in de kerk bidden, bemerkte het veertiental — hij kende ze wel! — en begreep onmiddellijk, dat er iets niet in den haak was. Hij vroeg dan ook aan één der vrouwen, waarom ze tegen haar gewoonte in zoo lang in de kerk bleven. Met woedende blikken wezen ze op den kostersjongen, die ondertusschen het obstakel van onder den drempel verwijderde. En de Exodus kon beginnen. ☞ Ze verlieten de kerk en een van haar passeerde buiten juist den kwajongen, die haar en haar collega's zoo'n poets had gebakken. Ze keek hem nijdig aan en snauwde hem toe: „Dat zal ik je betaald zetten, vlegel”, terwijl ze hem daarbij op den schouder tikte. De jongen had een gevoel, alsof er een ijsballetje van zijn hoofd tot zijn teenen zonk en moest zich aan het hekwerk van de kerk vasthouden om niet te vallen. Het viel hem in, dat hij vergeten had, zijn voorzorgen te nemen: had hij zijn paternoster maar om den hals gehangen, dan kon ze hem niets doen; maar in de haast had hij dien op tafel laten liggen. „Ik ben verloren”, dacht hij bij zich zelf, en werkelijk: een uur later bemerkte hij, dat zijn kleeren vol ongedierte zaten. Dat was niet weg te krijgen. De jongen leefde nog bijna drie jaar en werd in dien tijd als 't ware door dat gespuis opgegeten. ☞ Tijdens zijn ziekte

vertelde hij, welke heks hem kwelde: het was een getrouwde vrouw, wier man niet eens wist, dat ze heksen kon, maar die door het verhaal van den knaap doodelijk ontstelde. Hij zon op middelen om haar te genezen en raadpleegde den pastoor. Deze zei: „Als we maar te weten kunnen komen, waar ze het boek verbergt, waaruit ze al haar tooverkunsten leert, dan zijn we spoedig geholpen”. ☞ Na dagen en dagen van peinzen en zoeken, meende de man iets gevonden te hebben om achter de waarheid te komen. Op een avond zat hij met zijn vrouw aan de haard, zij dicht bij het vuur. Hij haalde een stoel van een Paaschkaars en stak dien stilletjes onder haar stoel. Toen ze lont begon te ruiken, was het te laat. Ze wilde zich van haar stoel loswringen, maar vruchteloos. Woedend riep ze uit: „Als je dat ding niet dadelijk verwijdert, zal ik je aan den grond genageld laten blijven staan!” De man stoorde zich daaraan echter niet, maar vroeg, of ze wilde zeggen, waar ze haar boek verborgen had. „Nooit”, riep ze krijschend, „nooit zul je dat

te weten komen!” Toen haalde hij wat houtblokken, om het vuur feller te doen branden ¹⁾ en onder het razen en vloeken der heks door zei hij lachende: „Zie zoo, vrouwtje, als je het me niet aanwijst, dan zal ik je braden”. Hij liet tevens den pastoor roepen, die onmiddellijk verscheen en, daar het vuur haar in dubbelen zin aan de schenen was gelegd, deelde ze hem nolens volens haar geheime mede. ☞ Het boek werd tevoorschijn gehaald en Zijn Eerwaarde wierp het in de vlammen, die het verteerden. Ondertusschen begon hij te bidden met zooveel vuur, dat aan ieder haar een zweetdruppel hing. Maar zijn gebed bracht de overwinning. De toovermacht der vrouw was gebroken. Het arme schepsel was den Pastoor en haar man zeer dankbaar, dat ze haar uit de macht van den Booze hadden bevrijd. ☞ Verhalen als deze bewijzen wel, hoezeer bij de eenvoudigen van geest het geloof aan hekserij verweven was met hun kerkgeloof, met hun vertrouwen in de macht, die de priester had over de kinderen der duisternis.

M. L. DE KEIJSER.

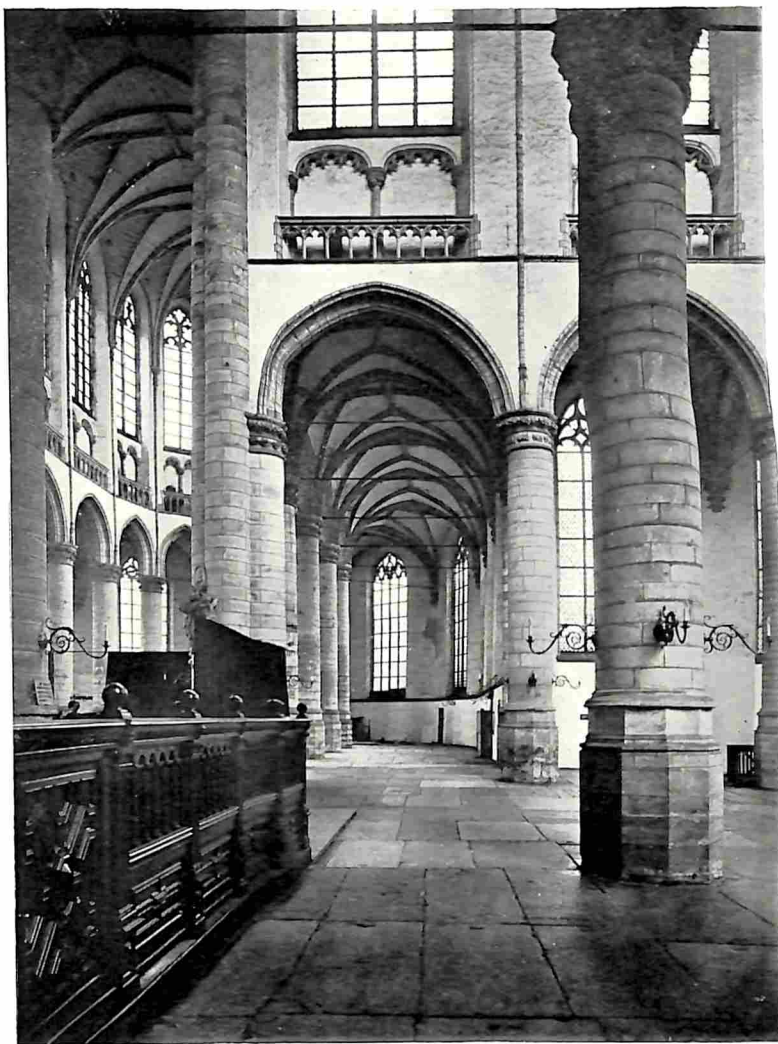

Foto C. Steenberg.

GEZICHT OP DEN KOOROMGANG IN DE
HOUGLANDSCHE KERK TE LEIDEN.

Twee vermaarde kerken van Leiden.

(Slot).

Wijden we thans onze aandacht eens een weinig aan de andere, in den aanvang van dit artikel genoemde kerk, die na de Sint Pieter de uit een oogpunt van schoonheid, cultuur en traditie belangrijkste der stad Leiden genoemd worden mag: de Hooglandsche kerk. Zij is al weinig minder indrukwekkend dan de Sint Pieter, en wordt terecht als een voorbeeld van oude architectuur hoog aangeslagen. ☞ Betrekkelijk nogal nauw omgeven door huizen, moet men met verstand de juiste plekken uitzoeken, vanwaar men dit merkwaardige gebouw goed kan bezien. Het is het meer dan waard. De monumentale Noordelijke en Zuidelijke gevels, met hun sierlijke flanktorentjes, de opvallende oude klokketoren, eenig in zijn soort, de uit architectonisch oogpunt verwerpelijke maar voor hun doen toch ook alweer zoo aardige, schilderachtige oude huisjes, die tegen het indrukwekkende bedehuis zijn aangebouwd, het typische dak met de vier wijzerplaten, in de vier hoeken, door transepten en schip gevormd, aangebracht . . . het is alles wel in staat om den

¹⁾ Men denke hier aan de uitdrukking: „Iemand het vuur aan de schenen leggen!”

blik van den minnaar eener oude schoonheid te boeien. Wij traden door de kosterwoning binnen, en de overgang uit deze betrekkelijk kleine vertrekken, zoo plotseling door het openen van een enkele deur, naar de grootsche helwitte lichte kerkruimte was verrassend. Het eerste treft bij het binnenkomen de blankheid en het bijna verblindend schoone daglicht; het zandsteen gelijkt louter marmer. Geweldige kolommen — het zijn er zes en dertig, waarvan het koor er twaalf (het getal twaalf verzinnebeeldt het aantal apostelen) — schragen de machtige spitsbogens. Sterk steekt het donkere houten tongewelf van het schip tegen al die blankheid af. Eigenaardig is middenin het gewelf, aan de onderzijde van den kleinen toren, die op de viering staat, de vijfde wijzerplaat der klok, waarvan de vier andere in de hoeken van het dak staan. Wij herinneren ons, nog nergens in een kerk zoo middenin de zoldering een liggende wijzerplaat als hier te hebben gezien, en het schijnt dan ook wel een unicum te zijn. Fraai is het orgel, welks sierlijke vormen, donkerbruin en verguld, tegen den lichten achtergrond zoo goed tot hun recht komen; dit orgel is uit 1637. De eenvoudige, beeldhouwde eiken kansel (uit 1632), de dito lambrizeeringen en doophek, de glanzende koperen Brabantsche lichtkronen, de machtige vensters met ruiten van zachtgroen broeiraamglas, het vormt te zamen een geheel van buitengewone aantrekkelijkheid. Het bouwsel maakt een solieden indruk, waar men het ook beziet; ondanks den hoogen ouderdom van het gebouw, kwamen geene verzakingen voor. Natuurlijk hebben wel herstellingen plaats gehad. Zoo ook thans weer, nu aan den noordelijken gevel. Daar komt een nieuw kruis op. Het wordt op het oogblik in de kerk gehakt, uit één stuk. Het blok steen, waaruit het door vaardige hand wordt gekapt, weegt maar even 25.000 kilo. Deze kerk was in den beginne, zooals zoovele kerken uit hout opgetrokken; vandaar dat men haar toen ten tijde het berderenhuis noemde. Zij lag onder de parochie Leiderdorp, die in 1355 bij Leiden getrokken werd. Ze was toegewijd aan den heiligen Pancratius of Pancras, die onder keizer Diocletianus, of, volgens anderen, onder keizer Decius, gemarteld werd. Daar ze op hoogland gebouwd was, gaf men haar den naam van Hooglandsche kerk. Deze naamsverklaring komt voor in „Kerkelijke Oudheden van Rijnland”, door Frans van Mieris aangehaald, aan welken schrijver we eenige der hier vermelde bijzonderheden ontleenen, evenals aan Mr. J. C. Overvoorde, Leidens gemeente-archivaris. Omtrent het tijdstip der stichting, hetwelk lang onbekend was, schrijft Van Mieris: „men heeft gelukkig uit de papieren van den heere Hendrik de Waerd een oude lijst of rekening van de goederen en inkomsten van het Capittel van Sint Pancreas ontdekt, opgesteld in het jaar 1378 door Hugo van der Handt, deken van het Canonikaale collegie van Sint Pancreas te Leiden, in welk geschrift de volgende aantekeningen stonden, zooals de gemelde deken getuigt uit de oorspronkelijke dier

kerke getrokken te hebben, zijnde de duistere en onverstaanbare spelling niet, maar de zin volkomenlijk gevolgd. In den jare 1280 begon men aan de nieuwe kerk op het hooge land te bouwen, waaraan meer dan honderd en twintig man waren arbeidende. In den jare 1285 waren de muren van deze kerk hoog boven den grond vijftien voeten, en stond toen het kerk eenigen tijd stil om te drogen. In het jaar 1301 was het werk tot volkomen hoogte gekomen, maar door den twist van eenige heeren vorderde het niet veel en bleef alweder eenigen tijd stilstaan. In het jaar 1313 was de kerk van boven al gedekt, maar dat einde, daar de groote en schoone hooge

toren moest komen, bleef om verscheidene redenen onvolmaakt. In het jaar 1315 werd de nieuwe kerk ingewijd, waartoe vele menschen van alle plaatsen kwamen, en werden zes en dertig ponden hollandsch in het geheel geofferd. Deze kerkwijding was op Zondag na de geboorte van Maria, dat is op den 14en September, op welken tijd ook in het vervolg de kermis gevierd werd. In 1366 werd de Hooglandsche kerk tot kanonikale kerk verheven door bisschop Johannes van Vernenborch, en dit mocht eene gebeurtenis van belang heeten, daar Leiden de eerste stad in Holland was, welke met die waardigheid werd begiftigd. Er waren 24 kanunniken en een deken, zoo verhaalt ons Van Mieris, en hij vervolgt dan: „wij zullen hier alstoen nog bijvoegen, dat de pastoor uit de kanunniken moest verkozen worden, en dat zich het kapittel aan den Utrechtschen bisschop onttrokken en door geschenken onmiddellijk onder den Roomschen stoel gesteld had”. Nadat ze tot kapittelkerk geworden was, werd het plan gevormd haar naar die eischen fraaier op te bouwen. Met dit werk werd in 1377 een aanvang gemaakt. In 1381 was men zooover gevorderd, dat reeds vijf altaren gewijd konden worden, en de eerste steen gelegd voor het nieuwe koor, dat in 1382 gereed kwam. Van de oude kerk bleef alleen nog de merkwaardige toren, die oorspronkelijk vrijstond, maar nu geheel is ingebouwd. De werkzaamheden werden voortgezet tot het midden der 15e eeuw, maar toen waren de bouwfondsen uitgeput en men moest ophouden. Het koor en de tran-

septen waren klaar, het schip echter was niet verder gekomen dan tot het begin van de hooge vensters; dus bleef het westfront met den toren achterwege, en men sloot daar, waar dit had moeten komen, nu het schip maar af met een noodmuur. Deze toestand valt den bezoeker dadelijk op; de muur staat vlak bij de laatste kolommen, die de laatste niet hadden moeten zijn, en behoort daar heel niet thuis. In den rechterhoek voor Pieter Adriaansz. van der Werf, den vermaarden burgemeester der stad tijdens het niet minder vermaarde beleg. Het gedenkteeken is in marmer gehouwen; twee beziinblazende engelfiguurtjes ter weerszijden van een medaillon met inschrift, er boven een kleiner medaillon met het portret van den burgemeester. In het koor vindt men ook zijn graf-

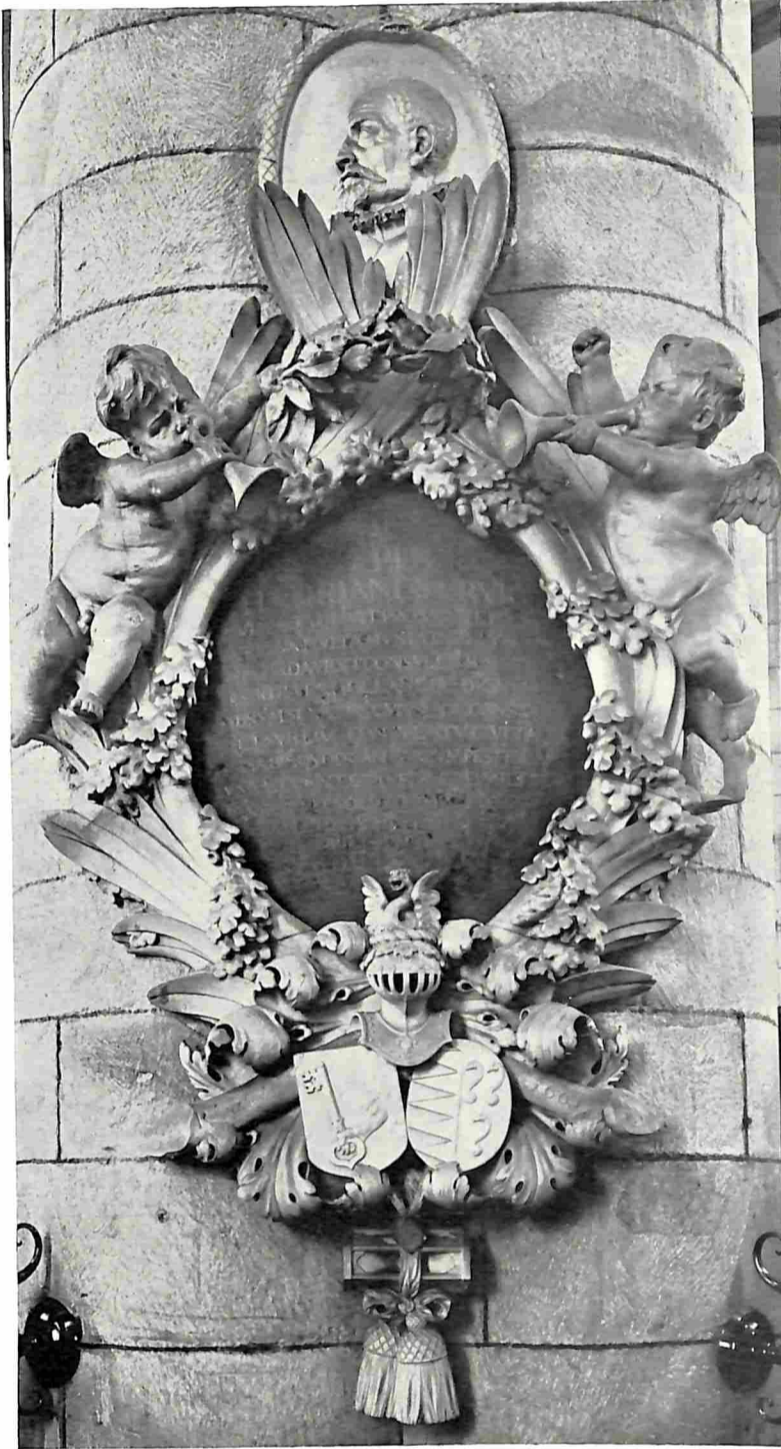

Foto C. Steenbergh.

HET MONUMENT VOOR PIETER ADRIAANSZ. VAN DER WERF IN DE HOOGLANDSCHE KERK.

zerk. Een andere opvallende zerk is die van Justinus van Nassau, onwettigen zoon van Willem den Zwijger, met zijn gemalin Anna van Merode. Hij diende deze gewesten als admiraal in den Tachtigjarigen Oorlog, en woonde te Leiden op de Hooigracht. ☒ Er zijn nog meerdere opvallende zerken, sommige met fraai hakwerk versierd, al werden onder Lodewijk Napoleon de familiewapens weggekapt. Enkele opschriften troffen ons bij onze omwandeling door het koor, zoo b.v. „De verrotting baert heerlijkheit”, „Niemand gelukkig voor zijn doot”. Ook viel ons de grafzerk op van een zekeren Jan van Pelgrom, die scheikundige was, en in een vers op zijn graf zijn misnoegen toont over het feit, dat hij door de Leidsche universiteit steeds voor professor gepasseerd werd . . . ☒ Als een merkwaardigheid vermelden we nog, dat deze kerk een zeer goede acoustiek moet hebben, om welke reden er den laatsten tijd belangrijke zanguitvoeringen gegeven werden, o.a. van het Dresdener kruiskoor en het Berlijnsche domkoor. In de laatste jaren is de kerk ijverig gerestaureerd, en uitwendig met rijkssubsidie zooveel doenlijk in den ouden stijl hersteld.

Verleden en heden in de taal.

HET is opmerkelijk, hoeveel woorden er voortleven in onze taal, die aan thans niet meer bestaande toestanden hun ontstaan te danken hebben. Menig schrijver heeft een *welversneden* pen, maar pennen die versneden worden, wat alleen met ganzenpennen geschieden kon, zijn er niet meer: men gebruikt nu stalen pennen of vulpenhouders. Het *pennemes* bestaat nog wel, maar met een pen heeft het niet meer te maken. ☒ De *bakermat*, in het Woordenboek der Nederlandsche Taal omschreven als een „langwerpige, lage mand, ook wel een houten bak, die, voor het vuur staande, tot zitplaats diende voor een baker, wanneer deze het op haar schoot liggende kind verzorgde” — wordt niet meer gebruikt, evenmin als een *leiband* — volgens het Woordenboek „een band waaraan voorheen een kind leerde loopen totdat het zonder steun gaan kon”, maar ik zeg: Amsterdam is mijn bakermat, en, al loopen de kinderen niet meer aan een leiband, menig man loopt nog wel aan den leiband van zijne vrouw, en menig kiezer aan den leiband van zijn partij. ☒ Onze dames hebben *zakdoeken* en als haar man over de kas gaat, ook *zakgeld*, maar dien zakdoek en dat zakgeld dragen zij niet in haar zak maar in een taschje. Wij reizen niet meer in de *nachtschuit*, maar wij komen wel nu en dan *uit de nachtschuit*, en onze dienstboden zijn ook nog wel eens *slecht gemutst*, al willen zij geen muts meer dragen.

Mr. C. BAKE.

KONINGEN IN BALLINGSCHAP.

7) door CHARLES G. D. ROBERTS.

(Vervolg).

DE indringer was nog niet in 't zicht, omdat de voorzijde van den Bleekgezicht, hoewel schijnbaar een steile, afschrikwekkende afgrond als men haar van de vallei uit zag, inderdaad vol ravijnen en uitsteeksels was. Doch zij hoorde hem nu heel duidelijk komen. Die zachte, zware gang, dat achteloos losmaken van steenen, dat onverhopen gesnuffel en gebrom kon slechts van een beer komen, en nog wel van een beer die uit was op ruzie-zoeken. Nu, daar was de puma niet bang voor, want, met een vijandigheid, overgeërfd van duizend voorvaderen, haatte de groote puma het geheele berengeslacht. ☒ Vele mijlen ten noorden van den Bleekgezicht, aan de andere zijde van die ruwe bergketen waarvan hij een eenzame en uit-stekende voorpost vormde, lag een vruchtbare vallei, waarin kolonisten juist een inval hadden gedaan. Aan alle zijden

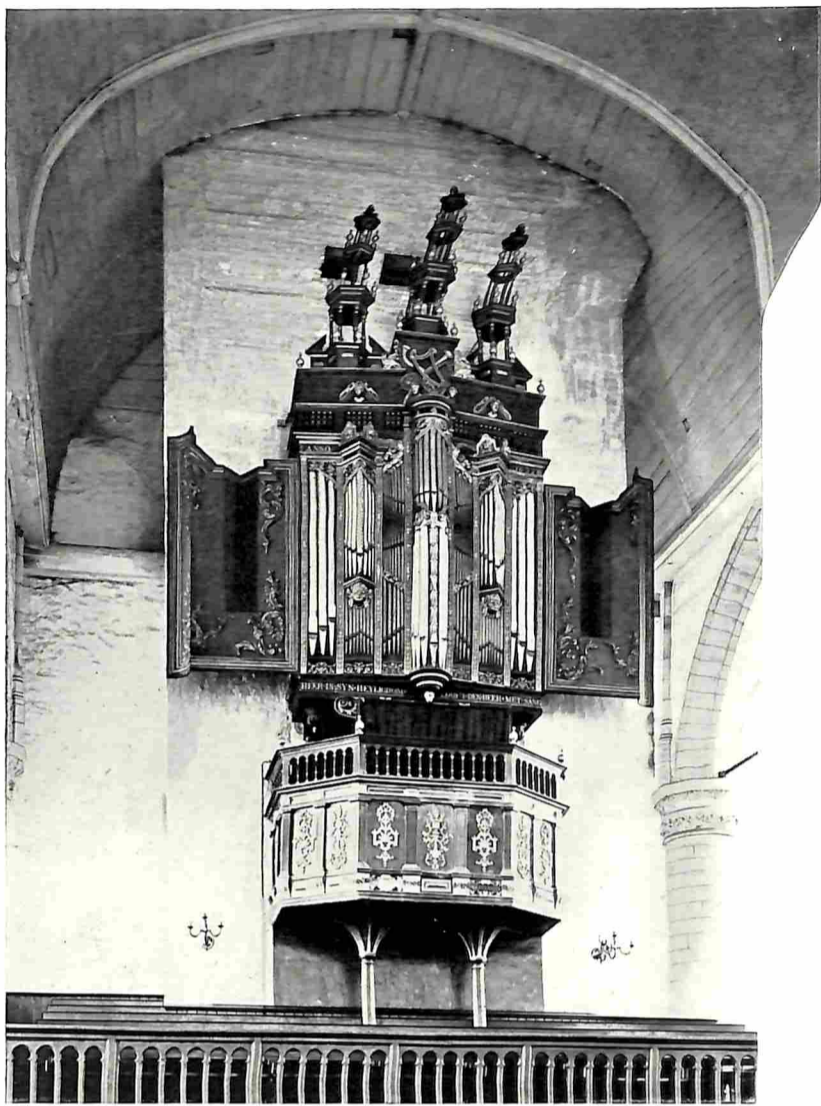

Foto C. Steenbergh.

HET ORGEL IN DE HOOGLANDSCHE KERK
TE LEIDEN.

weerklonk het felle hakgeluid der bijlen. Gewerschoten deden de echo's opschrikken. Bazige stemmen en driest gelach van menschen vervulde al de bewoners der wildernis met verbazing en misnoegen. De onbetwiste heer van dit gebied was een reusachtige, oude, boosaardige grijze beer. Woedend over dezen onverwachten inbreuk op zijn heerschappij, en zich toch welbewust van zijn machteloosheid tegen het menschelijk wezen dat van verre kon treffen met bliksem en donder, had hij maar dadelijk besloten om zich naar een verder

GRAFZERK VAN JUSTINUS VAN NASSAU EN ZIJNE GEMALIN
IN DE HOOGLANDSCHE KERK TE LEIDEN.

gelegen gebied terug te trekken. Toch was hij een paar dagen blijven omhangen, in gemelijke afwachting van iets waarvan hij den aard zelf niet kende. Deze onbestemde verwachtingen traden al heel onaangenaam in vervulling toen hij een man verraste die vlak bij den steilen oever van het meer in een cano voortroede. Blindelings was hij den oever afgestormd, brandend van wraakgevoel, doch toen hij den waterkant bereikte, was de man reeds een heel eind buiten zijn bereik. En toen, terwijl hij daar stond te dralen, half van zins den man na te zwemmen, had deze gesproken met den bliksem en den donder, zooals deze wezens dat meestal deden. De beer had een steek gevoeld als van een millioen wesen, boven aan zijn schouder, en de felle pijn had hem tot bezinning gebracht.

☞ Het was nutteloos te trachten den mensch te bestrijden, en dus had hij zich ijlings uit de voeten gemaakt, het struikgewas in, en had niet eerder stilgehouden alvorens hij mijlen van zijn onbegrijpelijken vijand verwijderd was. ☞ Twee dagen lang was de woedende grijze beer, slechts nu en dan stilhoudend om voedsel te zoeken en te slapen, voortgetrokken naar het zuiden, in de richting van de eenzame plek van den Bleekgezicht. Naarmate de afstand die hem scheidde van zijn oude verblijfplaats, aangroeide, verminderde zijn vrees; doch zijn woede groeide aan onder het voortdurende steken van de wonde in zijn nek, juist waar hij haar niet kon bereiken om haar te belikken om zoodoende de pijn te doen verminderen. De vliegen echter konden haar zeer goed bereiken en deden dit dan ook. En toen hij dan ook de hooger gelegen hellingen van den Bleekgezicht eindelijk bereikte, was hij in de stemming om den strijd met alles, wat dan ook, aan te binden. Had hij het op zijn pad ontmoet, hij zou een heel regiment gearchargeerd hebben. ☞ Als hij een steen omentelde om de

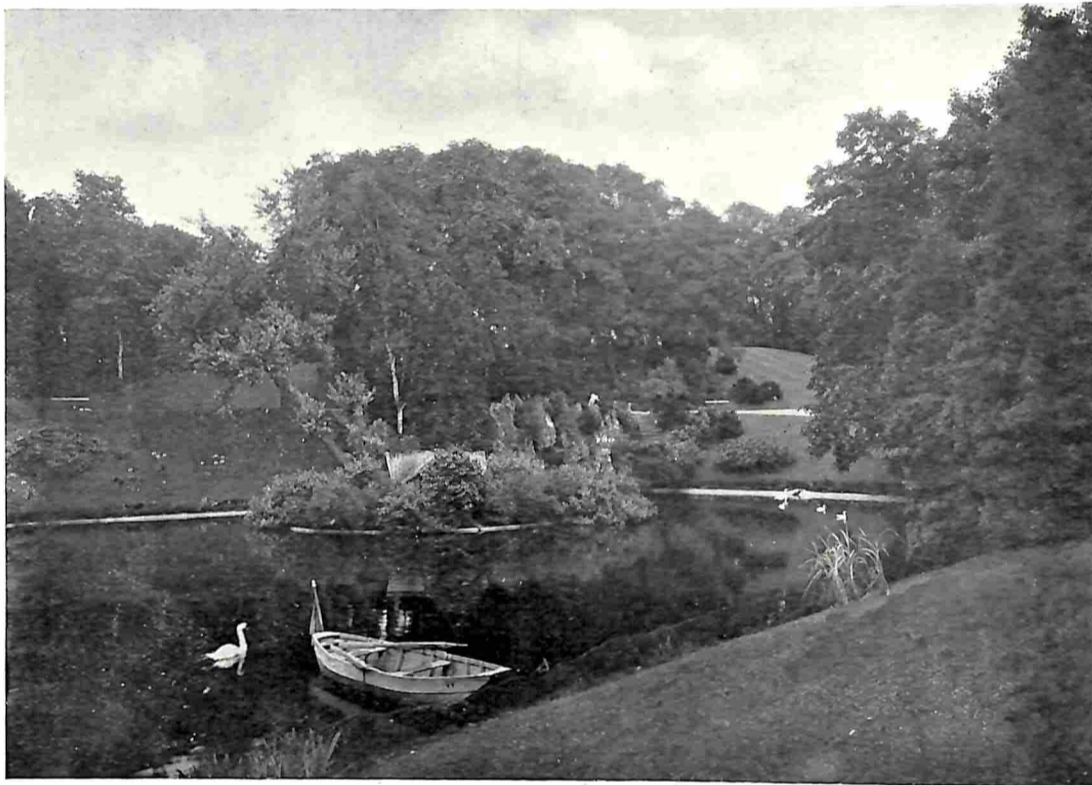

Foto C. Steenbergh

IN HET KRONENBURGERPARK TE NIJMEGEN.

larven, kevers en schorpioenen die zich eronder verborgen, te bemachtigen, smet hij hem van zich af met een verwoeden zwaai van zijn poot. Als hij een konijn ving, verpletterde hij het uit louter woede op de steenen, als was het hem meer te doen om te verminken dan te eten. ☞ Eindelijk vond hij toevallig het spoor van een puma. Toen hij eraan rook, werd hij zoo mogelijk nog boozier. Aan puma's had hij altijd al een hekel gehad, en nooit had hij de gelegenheid gehad zijn wrok te koelen, want nooit had er een zijn aanval durven afwachten. Doch dikwijls hadden zij hem uitdagend toegeblazen van een tak van een pijn- of eikenboom af, buiten zijn bereik. Vervuld van wraakgierige gevoelens, verhaastte hij zijn tred, en volgde het spoor. Toen hij, uit het feit dat het een veel betreden pad was, dat naar boven voerde tusschen de kale rotsen, opmaakte dat het geen ander was dan het spoor dat naar het leger van de puma leidde, werd zijn voldoening nog grooter. Hij was er nu zeker van of de puma zelf thuis, of de jongen van de puma onbewaakt te vinden. ☞ Toen de puma hem ten laatste om een bocht zag komen, en zijn enorme grootte opmerkte, wierp zij een verlangenden, bezorgden blik over den schouder naar het beschaduwde hoekje waar haar jongen lagen te slapen. Was er eenige kans geweest ze beiden goed en wel weg te krijgen, dan zou zij het gevecht vermeden hebben om hunnentwil. Doch ze kon ze niet beiden tegelijk tegen de steile berghelling opdragen. Ze wilde ze geen van beiden in den steek laten. Ze aarzelde een oogenblik, als

wist ze niet goed, of ze den aanval al of niet in de hol-opening zou afwachten. Toen kroop ze verder naar buiten, naar een plaats waar het plateau geen drie voet breed was, en ging plat op den grond liggen, stil, waakzaam, als verstijfd, midden op het pad. ☞ Toen de grizzly haar zag, begonnen zijn kleine, boosaardige, donkere oogen plotseling rood te gloeien, en met een schommelenden stormloop kwam hij aan. Met zijn reusachtig, dichtbehaard lichaam leek het als moest hij het ranke lichte dier dat zich tegen hem te weer stelde, onmiddellijk vermorzelen. Het was een vreeselijke plaats om den strijd aan te binden, op dat rechte rotsplateautje dat uitstak over een afgrond van misschien duizend voet diep. Doch minachting en woede verblindden het anders zoo wijze beleid van den beer. Grommend viel hij aan. ☞ Eerst toen hij op nog geen tien voet meer van haar af was, verroerde de puma zich. Toen schoot zij de lucht in, als omhoog geworpen door het loslaten van een machtige veer. Bliksem-snel wierp de beer zich in zittende houding achterwaarts, en schoot een reusachtige klauw omhoog om den aanval af te weren. Doch hij was niet vlug genoeg geweest. De sprong van de puma reikte verder dan zijn poot. Zij kwam op zijn rug neer, met haar kop naar zijn staart gewend; doch in een ondeelbaar oogenblik was zij omgevleogen en scheurde met

tanden en klauwen aan zijn strot, terwijl de geduchte nagels van haar achterpooten zijn flanken openreten. ☞ Brullend van pijn en verbazing deed de grizzly zijn uiterste best haar af te schudden, en greep en sloeg naar haar met klauwen die met één slag den schedel van den sterksten stier konden verbrijzelen. Doch hij kon haar niet bereiken. Toen richtte hij zich op de achterpooten op, en wierp zich achterover tegen den rotswand, trachtend haar te verbrijzelen onder zijn enorm gewicht. En hier-

in was hij bijna geslaagd. Nog juist bijtijds wrong zij zich om en buitenwaarts, doch niet ver genoeg, want een klauw raakte bekneld en werd geheel verbrijzeld. Doch het volgende oogenblik, door zijn eigen inspanning van de rots teruggeduwd, kantelde de beer over den rand van het plateau. In zijn angst naar iets grijpend om zich te redden, kreeg hij enkel de gekromde lendenen van de puma te pakken, die nu nogmaals haar tanden diep in zijn keel sloeg, terwijl haar scheurende klauwen hem overal tegelijk schenen open te rijten. Hij verbrijzelde haar in zijn greep; en in een vreeselijk woede vielen de beide dieren naar beneden in den duisteren afgrond. ☞ Eenmaal in hun doodsomknelling, kwamen zij op een uitstekend rotsblok neer, en vlogen door den weeromstuit, verwarde het zich, en nu gescheiden, hoewel nog heel dicht bij elkaar, vielen de beide lichamen neer, en verdwenen in de blauw-schemerige diepten die de dageraad nog niet had bereikt. ☞ Zeer kort na dit plotselinge en vreeselijke einde van den strijd, verscheen er een gebaarde pionier op het tooneel die den beer al een half uur lang had nagespoord en die op voldoende ontzag op zijn gelaat kwam hij aan en knielde neer, met handvreeselijken rand.

(Wordt vervolgd).